

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

Letnik III.

Celovec, v sredo 11. VIII. 1948

Štev. 55 (148)

Sovjetska zveza podpira Jugoslavijo
v tržaškem vprašanju

Jugoslovanska vlada je 28. julija t. l. poslala Varnostnemu svetu OZN spomenico, v kateri obtožuje Združene države in Veliko Britanijo, da hočejo priključiti angloameriško področje Tržaškega ozemlja Italiji in predložiti izvršeno dejstvo Varnostnemu svetu.

V spomenici zahteva jugoslovanska vlada od Varnostnega sveta, naj posreduje, da bodo zavezniki spoštovali mednarodne obveznosti, ki izhajajo iz mirovne pogodbe z Italijo, ter navaja finančne, trgovinske in poštne dogovore med angloameriškim področjem Tržaškega ozemlja in italijansko republiko, ki dejansko odpravljajo mejo med Tržaškim ozemljem in Italijo in uničujejo gospodarsko neodvisnost Trsta.

Spomenica poudarja, da je na osnovi dogovora z dne 9. marca 1948 obtožba med Trstom in Italijo popolnoma prost in da Italija financira upravo angloameriškega področja, tako da postaja Tržaško ozemlje njen dolžnik, kar je v škodo njegove politične neodvisnosti. Ta dogovor vsebuje razen tega določbo, po kateri se trgovinske pogodbe med Italijo in drugimi državami uveljavljajo tudi na angloameriškem področju Tržaškega ozemlja.

Spomenica ugotavlja z druge strani, da Zavezniška vojaška uprava v Trstu ni začela nobenih finančnih in trgovinskih pogajanj z drugimi državami Evrope in da je angloameriško področje povsem odvisno od italijanskega ministrstva za trgovino glede njegovega uvoza.

Spomenica poudarja dalje, da predstavljajo ti ukrepi odkrito kršitev mirovne pogodbe z Italijo in sklepov, ki so jih sprejeli zunanji ministri 22. aprila 1947 v Moskvi, in pripominja, da se vključitev Trsta v območje Italije izvršuje z vsakodnevnimi upravnimi ukrepi Zavezniške vojaške uprave, ter poziva Varnostni svet, da kot čuvar nedotakljivosti in neodvisnosti Tržaškega ozemlja:

1. izjavi, da so omenjeni dogovori kršitev mirovne pogodbe z Italijo;
2. sprejme vse potrebne ukrepe, da razveljavi te dogovore, ki predstavljajo grožnjo za mir in mednarodno varnost;
3. zjamči, da bosta angleška in ameriška vlada spoštovali mednarodne obveznosti glede Tržaškega ozemlja.

Na seji Varnostnega sveta dne 4. av-

gusta t. l. je jugoslovanski delegat dr. Vilfan podrobno obrazložil stališče jugoslovanske vlade o problemu Svobodnega tržaškega ozemlja in opozoril na nevarnost, ki preti neodvisnosti in neokrnjenosti tega ozemlja. Dejal je, da jugoslovanska vlada nima podlage, da bi mislila, da je ureditev tržaškega vprašanja idealna. Kakor vemo, je podpisala mirovno pogodbo z Italijo samo zato, ker jugoslovanski narodi nočejo biti odgovorni za to, da niso prispevali k upostavitvi miru med državami. Jugoslovanska vlada je vedno izhajala iz dejstva, da je Trst sestavni del jugoslovanskega ozemlja in tega njenega načela ni nihče ovrgel.

»Toda,« je poudaril dr. Vilfan, »ko je vlada FLRJ privolila, da sprejme v mirovni pogodbi vsebovano ureditev, je bila njena politika prežeta z željo, da bi se sprejete določbe o Svobodnem tržaškem ozemlju hitro in v celoti izpolnile.

Politika angloameriške uprave pa skuša uničiti mirovno pogodbo, da bi se odstranila tista poglavja, ki so bila vnesena kot pridobitev borbe proti fašizmu in zmage osvobodilnih sil. Tudi v upostavitvi Svobodnega tržaškega ozemlja

vidijo eno izmed koncesij, ki jo je treba preklicati.«

Dr. Vilfan je še pripomnil, da izkoriščajo britanske in ameriške okupacijske sile sleherno priložnost, da sejejo razdor med dve sosedni deželi in da podpirajo reakcionarne sile v Italiji. Ožigosal je politiko angloameriških okupacijskih oblasti, ki so napravile iz anglo-ameriške cone Svobodnega tržaškega ozemlja pokrajino italijanske republike. Ob koncu svojega govora pa je dejal:

»Neovrgljivo je, da pomenijo ti koraki in podobni ukrepi zanikanje neodvisnosti in neokrnjenosti Svobodnega tržaškega ozemlja, ki sta bili svečano priznani z mirovnimi pogodbami po zavezniških in združenih silah — med katerimi sta tudi Združene države Amerike in Velika Britanija — in ki naj ju zagotovi Varnostni svet. Zdaj je na Varnostnem svetu, da izpolni svojo dolžnost.«

Po govoru jugoslovanskega delegata je delegat ZDA znova potrdil, da je vlada ZDA prepričana — kakor so izjavile vlade ZDA, Velike Britanije in Francije — da ni moči rešiti problema Trsta

Nemški problem spet v ospredju

Uvedba nemške marke iz sovjetske cone kot enotna valuta za celoten Berlin ne da preprečiti. Ob priložnosti svojega bivanja v Londonu je general Robertson svetoval zunanjemu ministru Bevinu, da prizna nemško marko iz vzhodne cone kot edino plačilno sredstvo za celoten Berlin.

Francoska vlada uvaja diktaturo

Francoski finančni minister Paul Reynaud je predlagal francoski Narodni skupščini svoj »program saniranja«, ki predvideva naslednje ukrepe. Reynaud namerava ukiniti podržavljenje z odvzemanjem subvencij, omejiti hoče socialne izdatke, odpustiti iz služb veliki del državnih uradnikov in nameščencev vojaškega državnega aparata. Nadalje hoče uvesti podaljšanje delovnega časa v industriji, istočasno pa znižati doklade za nadure. Končno hoče uvesti Reynaud omejitev mezd in plač, zvišati gotove davke in nuditi olajšave za investicije ameriškega kapitala.

Londonški list »Times« je mnenja, da bo mogel Reynaud svoj program izvesti le tedaj, če se mu bo posrečilo, da izključi parlament in se tako izogne opoziciji komunistov in dela socialistov.

Politični biro Komunistične partije Francije poziva v svojem komunikeju francosko ljudstvo k budnosti, da razkrinka in prepreči manevre imperialističnih vojnih hujskačev. Parlamentarni frakciji Komunistične partije so dali nalog, da zavzame proti dovolitvi posebnih pooblastil vladi, ki ima namen, da se še nadalje podvrže zahtevam ameriških imperialistov, svoje stališče. Politični biro smatra to zahtevo po posebnih pooblastilih kot napad na ustavo.

V zvezi z zakonskim osnutkom, ki ga je predlagal Jules Moch in ki meri na to, da spremeni bodoči republiški svet v novi senat in ga potem izroči de Gaulle-u, poziva politični biro Komunistične partije vse demokrate in republikance k enotnosti in zaostitvi borbe proti vsem sovražnikom ljudske suverenosti. Sindikat poštnih in telegrafskih name-

Z uresničitvijo ciljev naše narodno-osvobodilne borbe si bomo izbojevali pravico in možnost, da si bomo tudi kmetje in delavci Slovenske Koroške sami kovali boljšo bodočnost.

kakor predvideva mirovna pogodba z Italijo. Ameriški in francoski delegat sta v svojih izjavah od tega vprašanja predlagala, naj bi diskusijo odgodili, in od jugoslovanske vlade zahtevala, naj predloži Varnostnemu svetu poročilo o upravi v svoji coni Trsta.

Ukrajinski delegat Manuilevski je podprl stališče jugoslovanskega predstavnika in dejal, da je presenečen, da skušajo z raznimi brezpredmetnimi in postranskimi oziri zavrniti pritožbe jugoslovanske vlade glede kršitve mirovne pogodbe. Poudaril je med drugim: Neizpodbitna je pravica jugoslovanske vlade, da apelira na ta visoki mednarodni forum, če meni, da je prišlo do kršitve pogodbe, ki posega v njene lastne interese.

Tudi sovjetski predstavnik Malik je podprl jugoslovanskega delegata in izjavil med drugim: Bistvo jugoslovanske spomenice je jasno in nesporno. Spomenica obtožuje vladi Velike Britanije in ZDA, da sta kršili mirovno pogodbo z Italijo. Vsi navzoči se zavedajo, da je to bistvo vprašanja, ki ga obravnava Svet. Toda predstavnik Velike Britanije in ZDA poskušata namesto, da bi se neposredno ukvarjala s tem vprašanjem, obrniti pozornost Sveta na vprašanja, ki niso v neposredni zvezi z obtožbami, ki jih je sprožil predstavnik Jugoslavije. Predstavnik ZDA in Velike Britanije sta si razdelila svoje delo v tem pogledu. Vsak je prevzel nalog, da sproži vprašanje, ki bo odvrglo pozornost Varnostnega sveta tudi od bistva zadeve, sprožene pred njim. Predstavnik Velike Britanije je v pomanjkanju kakršne koli pravne podlage za odklonitev obravnavanja sproženega vprašanja delal namigovanja in insinuacije ter sejal dvome, da bi zbežal Svet. Ob koncu svojega govora je dejal: »To je moje mnenje, s katerim se trdno strinjajo vsi ti, ki iskreno žele, da bi Varnostni svet proučil bistvo tega vprašanja in da bi z brezpredmetnimi vprašanji ne odvrčali pozornosti Sveta.«

ščencev je objavil komunike, v katerem zavzema stališče proti finančnemu programu vlade in ga označuje kot protiuslavnega. Sindikat apelira na vse poštne in telegrafске delavce, da se združijo in onemogočijo izvedbo tega finančnega načrta.

Krščarski sindikat državnih uradnikov poudarja v svojem komunikeju, da ta zakonski osnutek ogroža načela državnih nameščencev.

V neki plinski tovarni v okolici Pariza so izvedli iz protesta proti finančnemu programu Reynauda polurno stavko.

Na nedeljski seji francoske Narodne skupščine so pričeli z debato o zakonskem osnutku finančnega ministra Reynauda, ki predvideva posebna pooblastila za vlado. Komunistični poslanec Duclos je poudaril, da namerava vlada s tem osnutkom »zadaviti republiko«. Komunistični poslanec de Chabrun pa je predlagal, da skupščina odkloni ta zakonski osnutek, ker je protiusstaven in ogroža parlamentarne oblike vlade. Ker so zahtevali tudi zastopniki drugih strank revizijo Reynaudovega zakonskega osnutka in niso bili voljni, da dodelijo vladi pooblastila, za katera je pristojna Narodna skupščina, je Reynaud izjavil, da svoje naloge ne more nadalje izvajati, če ne dobi zahtevanih pooblastil.

Medtem, ko je Narodna skupščina diskutirala o Reynaudovi zahtevi, je pričelo ljudstvo po ulicah zbirati podpise v protest proti posebnim pooblastilom, ki jih zahteva Paul Reynaud. Tudi različni sindikati so protestirali proti namernim finančnim in gospodarskim pooblastilom Reynauda.

Demokratska armada koplje
grob monarhofašizmu

Centralni komite Komunistične partije Grčije je imel v Grammos-gorovju svoje plenarno zasedanje. Ob tej priložnosti je sprejel resolucijo, v kateri podrobno obravnava politični in vojaški položaj v Grčiji in ugotavlja, da se bliža monarhofašizem bolj kot kdaj koli prej svojemu koncu.

Dalje pravi v resoluciji, da je monarhofašistična politika uničila grško ljudstvo. Grčijo so prodali ameriškim imperialistom, ki nameravajo spremeniti deželo in v svojo kolonijo, v svojo vojaško bazo in v odskočno desko za nadaljnje napadalnost. V Atenah se čedalje bolj širi stavkovno gibanje in odpor proti izkoriščanju. V monarhofašistični armadi je zaradi neuspehov v severnem Pindu silno padla borbena morala. Ti znaki potrnosti prihajajo v parlamentu javno do izraza.

V resoluciji poudarja, da še nikoli ni bil položaj tako ugoden za odločilni udarec monarhofašizmu, kakor ravno sedaj.

Demokratska armada in provizorična vlada uživata s strani ljudstva na osvobodjenem ozemlju popolno podporo. Glede na velike težkoče se tam razvija že ljudskodemokratska obnova.

Najvažnejša vojaška in politična naloga je v tem — nadaljuje v resoluciji — da v bitki na severnem Pindu dokončno zmagamo in da bo ta zmaga izhodišče za nadaljnje odločilne uspehe.

Ob koncu resolucije je dobesečno rečeno:

»Komunistična partija Grčije se trudi z vsemi sredstvi, da ojači osredotočenje demokratskih sil za svobodo in življenje ljudstva, za mir in red, za narodno neodvisnost in demokracijo. To je naša pot. Če bomo odločno korakali naprej po tej poti, bo zmaga le naša. Na Grammosu koplje Demokratska armada grob za monarhofašizem in tujo okupacijo. Vsi v borbo, da uničimo monarhofašizem! Naše geslo ostane: Vsi k orožju — vse za zmago!«

Sestavili in odposlali smo tri brigade na gradnjo avtostrade »Bratstvo in edinstvo«, na gradnjo Novega Beograda in na gradnjo združnega doma v našem okraju. Z vsemi močmi delamo za izgradnjo naše domovine in se ne oziramo na dogodke v zadnjem času.

Po naši zemlji

Dan kmečkega dela v Lipi

Kmečka zveza za Slovensko Koroško je priredila v nedeljo, dne 8. t. m. pri Jeseniku v Lipi dan kmečkega dela. Pred kratkim je bila v Podjuni, na Blatu pri Pliberku, kmečka prireditev, na kateri se je od blizu in daleč zbralo kmečko prebivalstvo in delavstvo. V nedeljo pa so se zbrale v Lipi množice iz krajev severno in južno od Drave, da na svoji prireditvi manifestirajo enotnost kmeta in delavca.

Ko sem prišel ob 14. uri na travnik pred Jesenikovo hišo, je bilo še vse mirno. Nad vhodom na travnik je prihajajoče pozdravljal napis »Delu čast in oblast«. Sonce je neusmiljeno peklo in prvi ljudje, ki so prihajali, so se zbirali v senci dreves. Posebno na klopi pred odrom, ki je bil postavljen ob robu gozda, je sonce metalo svoje vroče žarke. Zato so se ljudje tudi med prireditvijo držali bolj senčnih krajev. K sreči se je narava usmiliła potečih se množic, potegnili je hladni vetrič in tako je postalo bivanje na travniku mnogo bolj prijetno.

Prostor pred hišo ni ostal dolgo prazen. Kmalu so se z avtom pripeljali iz St. Jakoba, še več jih je prišlo s kolesi. Bolj se je bližala 15. ura, za katero je bil napovedan pričetek, večje skupine so prihajale od vseh strani. Kar naenkrat se je zaslislalo petje, vsi smo pogledali v dotično smer. Pripeljala sta se dva traktorja in mladina, ki se je vozila, je prepevala naše lepe borbeno-partizanske pesmi. Bili so tamburaši iz Škofljice, mladina iz St. Ilje in ostale okolice. Takoj za traktorji je pripeljal avto iz iste smeri, spet so bili ljudje iz okolice St. Ilje.

Vedno več jih je prihajalo s kolesi, pripeljali so se pa tudi z vozovi. Mnogi so bili razgreti od vožnje in kmalu so se znašli pred lopo, kjer je dobra pijača čakala na žejne in izmučene prijatelje.

Ob 15. uri je tov. Reihman otvoril dan kmečkega dela in pozdravil vse navzoče, ki so se zbrali v velikem številu. V svojem pozdravnem govoru je nakazal pomen prireditve in ob koncu dejal: »Bodimo ponosni na to našo zemljo in jo ljubimo nad vse. Pravo ljubezen do svoje zemlje so pokazali naši izseljenci, ko so jih podivjani nacisti preganjali z domače grude in domačij. Danes, četrto leto po zlomu fašizma, pa naši izseljenci še vedno niso lastniki svojih posestev, še danes je v zemljiški knjigi vpisano ime »Reichskommissar für die Festigung deutschen Volkstums«, naši izseljenci pa zamanj čakajo na rešitev zadeve. Še bolj odločno se bomo borili za to našo zemljo, ki je slovenska zemlja.«

Prva točka v programu je bila tekma koscev. Ze prej so na travniku odmerili točno prago, ki je znašala 40 metrov. Z godbo so prikorakali tekmeči na mesto tekme, okrog travnika pa se je ljudstvo zbralo v velikih gruclah, da od blizu

spremlja tekmovanje. Na določen znak je zamahnil prvi kosce, vsake 3 minute pa mu je sledil prihodnji tovariš. Z vseh strani so se slišali vzpodbudni kliči in tekmovalci so res vložili vse sile, da čimprej dosežejo svoj cilj.

Po končani tekmi so se tekmeči vsedli k malici, ki jo je prinesla Jesenikova gospodinja na travnik. Medtem pa je tov. Reihman pokazal strojno žetev, ki je vse navzoče zelo zanimala. Pokazalo se je, koliko je človek s strojem močnejši od človeka s primitivnim orodjem. Novi svet je zmagal nad zastarelim. Nato je ocenjevalna komisija, ki so jo sestavljali naši kmečki strokovnjaki, ocenila delo posameznikov ter podelila nagrade. Ker sta bila najboljša dva tekmeči v istem času gotova in bi tako imela oba pravico do prve nagrade, so morali žrebati in tako je dobil 1. nagrado tov. Janez Nočnik iz Loge vesi. Druga nagrada je bila dodeljena tovarišu Janezu Einspieler iz Vesce, 3. pa je prejel tov. Janko Ibovnik iz Loč. Tudi vsi ostali tekmeči so bili obdarovani, vsi so prejeli lepe spomine na tekmo.

Drugi del programa so bili kulturni nastopi. Najprej so nastopili pevci iz Škofljice pod vodstvom tov. Umeke, ki so

zapeli vedno in povsod priljubljeno pesem o svobodi ter pesem Vrbsko jezero. Nato so tamburaši iz Podravelj pokazali s svojim igranjem, kaj so se naučili v zadnjem času. Čeprav se še ne učijo dolgo časa, so nas izenadili z dobrim igranjem.

Kot zastopnik Kmečke zveze je govoril tov. Pečnik, Bičnov oče, ki je v svojem govoru med drugim dejal: Srečne so tiste napredne države, v katerih je že uresničeno geslo: delu čast in oblast. V teh državah je tudi kmečki delovni človek sotravec napredka in lepše bodočnosti. Z uresničitvijo ciljev naše narodnoosvobodilne borbe si bomo izbojevali hkrati pravico in možnost, da si bomo tudi kmetje in delavci Slovenske Koroške sami kovali boljšo bodočnost.

Ko je tov. govoril o razmerah pri nas na Koroškem, je dejal: »Že spet čakajo volkovi v ovčji koži, ki stremijo za tem, kako bi nas spravili s te naše zemlje, z zemlje naših prednikov, zemlje našega slovenskega ljudstva. Toda mi ne gremo s te zemlje, odločno se borimo in se bomo borili za njo tako dolgo, da bo Slovenska Koroška postala del matične države Federativne ljudske republike Jugoslavije.«

Nastopili so pevci iz Loge vesi, ki so

Kdo daje navodila avstrijski policiji

Večkrat smo že imeli možnost, da smo spoznali in na lastni koži občutili šovinistično politiko, ki jo vodijo odgovorne oblasti na Koroškem proti koroškim Slovencem in antifašistom. Kako v svoje namene izrabljajo »demokracijo« avstrijsko policijo, nam kaže naslednji primer iz Rožeka:

Dne 4. t. m. dopoldne sta prišla k tov. Ljubotu Urbajsu v Dole pri Rožeku dva civilista. Prvi je bil od FSS-a, drugi pa tajni policist. Na način, ki je povsem podoben metodam gestapa, sta ga dolžila, da je on baje dajal drugim ljudem navodila in naloge, kako naj izsledijo BHS organizacijo, da naj ugotovijo število FSS-a in žandarmerije itd. Pri tem sta se opirala na »protokol«, ki naj bi ga bil podpisal Fotli Kropivnik iz Reke in v katerem naj bi bil ta vse to priznal in potrdil. Nadalje so tov. Urbajsa dolžili, da je bil baje v Gradcu, kjer je zbiral podobne podatke. Kako so vse te obtožbe neutemeljene in neresnične, vidimo že iz dejstva, da tov. Ljubo sploh še ni bil v Gradcu.

Isti dan popoldne so ga klicali na policijo, kjer naj bi podpisal svoje izjave. Ko je prišel tov. Ljubo na policijsko postajo, je moral ugotoviti, da so ga na čisto navaden način potegnili za nos. Na policiji, pri kateri naj bi se tov. Ljubo zglasil, ni bilo žive duše. Res značilen primer za avstrijsko policijo.

Drugi dan je šel tov. Ljubo do Koprivnika in se tam zanimal, koliko je resni-

ce na tem »protokolu«. Koprivnik mu je povedal, da on sploh ni dajal nobenih izjav, še manj pa da bi kaj takega podpisal. To je potrdil tudi z lastnoročno podpisano izjavo, ki se glasi:

POTRDILO

Podpisani s pričami potrjujem, da ni niti trohice resnice na tem, da bi jaz izjavil, da bi dobival naloge od Urbajsa Ljubota, kakor: da izsledim BHS organizacijo, da ugotovim stanje števila FSS-ovcev, žandarmerije itd.

Vse to je čisto navadna provokacija in sem odločno na stališču, da se te gestapovske homatije končno veljavno likvidirajo.

Obenem pripominjam, da poznam Urbajsa Ljubota samo v toliko, kolikor sem ga videl v Rožeku pri cerkvi in včasih pri pevskih vajah.

Kropivnik Valentin I. r.
priča: Zwiitnig Franc I. r.

S to izjavo so na najbolj očiten način ovržene neosnovane obtožbe in obdolžitve, hkrati pa ponovno razkrinkano sovražno razpoloženje koroških oblasti do zavednih Slovencev in antifašistov.

5. t. m., ko je bil tov. Ljubo pri Kropivniku, je prišel isti tajni policist, ki je prejšnji dan zaslíševal Ljubota, po tov. Hanzija Gabrijela in ga hotel odpeljati na zasliševanje k bivšemu nacističnemu županu in »Ortsgruppenleiterju« Seidl

zapeli naše lepe narodne pesmi, nato pa so nastopili Škofljčani s šaljivim prizorom »Zakaj bi jaz ne bil župan?«. Tov. Kramer, ki je igral župana, je svojo vlogo tako dobro podal, da so se gledalci krivili od samega smeha.

Po kratkem odmoru sta prišla na oder dva boksarja, mladinec in pionir. S svojim šaljivim nastopom sta mnogo prispevala k dobri volji med ljudstvom. Čeprav je bil eden izmed boksarjev »samo« za polovico manjši od drugega, je navsezadnje premagal svojega velikega nasprotnika in mu zmagoslavno postavil nogo na prsi.

Ob koncu so nastopili že vsem znani in priljubljeni tamburaši iz Škofljice, ki so si s svojim programom ponovno pridobili srca vseh navzočih.

Z himno »Hej Slovani« je bil program zaključen, tov. Reihman pa se je kot »gostitelj« poslovil s kratkim govorom. Govoril je o borbi sloven. ljudstva na Koroškem, ki se že desetletja in stoletja bori za svoj obstoj. Tujci so vedno poskušali pregnati naš živelj s te zemlje, toda vedno so Slovenci znali odbijati tuji naval. Ko je bilo najhujše, so s svojo krvjo branili lastno zemljo pred nasiljem. Tudi danes nas skušajo pregnati z naše slovenske zemlje, ampak mi jo bomo branili do zadnje kaplje krvi. Kar so nam izročili naši predniki, to hočemo varovati in neokrnjeno izročiti našim naslednikom.

Po kulturnem programu se je ob godbi Košarjevih bratov izpod Sv. Lucije vse zavrtelo v veselem ljudskem plesu. Jesenikov travnik je zaživel, ko so se sprostile gruče ljudi, ki so prej z velikim zanimanjem spremljale potek programa. Veselo razpoložene so se množice razhajale šele pozno v noč.

Fritzu na Bregu. Dejstvo, da ga je hotel zasliševati pri znanem nacistu, je posebno značilno za tega tajnega policista. Tov. Gabrijel je proti temu protestiral in ga je policist odpeljal na orožniško postajo v St. Jakob, kjer ga je zasliševal v zadevi Ljubota ter pri tem ponovno pokazal svoje gestapovske metode in načine zasliševanja. Omeniti je še treba, da temu vzornemu članu demokracije avstrijske eksekutive ne gre v račun, da v našem časopisu razkrinkujemo znane naciste, kakor se je izjavil napram tov. Hanziju.

Že doma je policist obljubil tov. Hanziju, da ga bo po zasliševanju z motornim kolesom zapeljal nazaj domov. Toda naenkrat, ko je bilo zasliševanje končano, mu je zmanjkalo bencina in tako se je tov. Hanzij peš podal proti Rožeku. Med potjo pa je imel srečo ali nesrečo, da ga je dohitel njegov stari »znanec«, ki ga je prej zasliševal. Toda ni bil več sam, za sopotnika je imel znanega Wurfkomandovca Kulnig Ferdinanda, bivšega SS-ovca, ki pa na splošno začudenje sploh ni registriran. V Rožeku sta šla Kulnig in policist k Seidl Francu, kateri je bil od leta 1936 član NSDAP, po letu 1938 pa SA-Sturmführer. Res prava družba za avstrijsko policijo, v kateri je še mnogo registriranih in neregistriranih nacistov ter Hitlerjevih oficirjev prav gor do samega podpolkovnika.

Vse to nam kaže, kdo je naredbodajalec avstrijske policije, če se gre za šikaniranje slovenskih antifašistov. Primer iz Rožeka jasno dokazuje, da stoji za vsem nedemokracijskim rovarjenjem neofašistična organizacija BHS, v kateri se zbirajo razni SS-ovci, gestapovci in nacisti vseh vrst in barv. Lahko bi se čudili, da policija naseda tem elementom, ker pa vemo, kdo se nahaja v avstrijski policiji, se nam zdi tudi to popolnoma razumljivo.

SPZ naznanja

V soboto, dne 14. 8. 1948 ob 20. uri pri Kajžu v Rinkolah občni zbor SPD.

V nedeljo, dne 15. 8. 1948 ob 10. uri dopoldne občni zbor SPD v Štebnu pri Pliberku.

ob 15. uri pri Šulnu v Vogrčah občni zbor SPD.

ob 15.30 uri občni zbor SPD »Svoboda« v Narodnem domu v St. Jakobu.

ob 20. uri pri Kavhu v Galiciji občni zbor SPD.

Študentje priredijo v nedeljo, dne 15. t. m. ob 11. uri v kinodvorani v Železni Kapli kulturno prireditev.

LOJZE UDE:

PONATIS IZ
»NOVEGA SVETA«

KDO JE BIL
PRIPRAVLJEN BORITI SE ZA
SAMOSTOJNOST AVSTRIJE?

Narodi Evrope! Učite se končno na primeru Avstrije! Spoznajte, da je Hitlerjeva moč le v neodločnosti zapadnih demokracij in sil miru. Bodite solidarni z avstrijskim narodom, dajte pomoč narodu, ki se junaško bori zoper vojaško premoč. Ne dajte, da ta narod propade. Politika fašističnega barbarstva v Evropi ne sme triumfirati.

Nad avstrijskim narodom triumfira nasilje, toda njegova vera in njegovo upanje sta nezlomljena. Borba se nadaljuje. Z lastno silo in pomočjo svetovne fronte miru bo vstala spet svobodna in neodvisna Avstrija. (Die Kommunistische Partei zur nationalen Frage Österreichs, Wien 1945. stran 9 — 10).

To je bil pretresljiv krik resničnega, globokega patriotizma, iz vizije o zmagoviti bodočnosti rojena vera v avstrijski narod. Sedanjost je bila porazna.

Odgovoriti nam je sedaj še na zgoraj postavljeno vprašanje, ali so se res Avstrijci udeležili vojne na strani Hitlerjeve Nemčije le zaradi anšlusa, ali bi se Avstrija ne udeležila vojne na strani Hitlerjeve Nemčije, če bi anšlusa ne bilo. Schuschniggove zgoraj citirane besede, da se je treba udeležiti vojne na strani svojega naroda (ki je Schuschniggov nemški narod), že same dovolj jasno kažejo, kako je treba odgovoriti na to vprašanje. So pa še drugi dokumenti.

Priča dr. Maks Chlumetzky — Loe-

wenthal, legacijski tajnik v zunanjem ministrstvu, n. pr. izpoveduje, da je na nekem sprehodu poleti 1938 (torej že po anšlusu) izjavil Schmidt pred njim in dr. Schönnerjem Josipom, prav tako legacijskim tajnikom, da bi se, postavljen pred odločitev, tudi še danes prav tako odločil (prim. stran 81). Dr. Schönner to potrjuje, dostavlja pa, da se je v tem razgovoru izrazil Schmidt, da bi v primeru, če bi on postal kancler (namesto Seyss-Inquarta), poizkušal ukrepe nacional-socialističnega režima omiliti in jih izvesti na podoben način, kakor so bili izvedeni v Nemčiji. Schmidt da je bil sicer presenečen nad anšlusom, računal pa je, da bo Avstrija ostala samostojna, čeprav bi samoumevno bila navezana na Berlin in bi jo Berlin povlekel za seboj (prim. stran 92). Posebno značilne pa so izpovedbe priči: dr. Kerschlagla Richarda, rektorja na visoki šoli za svetovno trgovino (Hochschule für Welthandel) in Edvarda Ludwiga, predsednika avstrijske časniške zbornice (Oesterr. Pressekammer). (Dalje.)

Odbirajmo krompir za seme le od rodni in zdravih rastlin

Če pregledujemo letos krompirjeve njive, najdemo te redko kje zdrav, strnjen in izenačen krompirjev nasad. Listje in stebila so napadena od najrazličnejših boleznih, ki se bodo razširile pred zrelostjo tudi na gomolje. Od teh bolnih grmov bomo dobili majhen pridelek in slabo ter nezdravo seme. Glavni vzrok tega slabega stanja krompirjevih nasadov je uporaba nezdravega semena pri sajenju krompirja. Nismo dovolj pazili na to, da bi dobivali semenski krompir za seme vse vprek, dostikrat kar v kletki ali v zasipnicah prebrani drobiž. To ne more dati pod še tako dobrimi pogoji zadovoljivega pridelka. V slabem načinu preskrbe in pripravljanja semenskega krompirja tiči glavni vzrok, zakaj naši krompirjevi pridelki tako pešajo in nazadujejo.

Da preprečimo nadaljnje nazadovanje krompirjevih pridelkov, je potrebno, da uporabljamo za seme le gomolje od popolnoma zdravih in dobro razvitih rastlin. Kako pa pridemo do teh gomoljev? Z odbiranjem najboljših rastlin na njivi! Naloga in dolžnost kmetovalcev je, da opazujejo in že med rastjo večkrat pregledajo krompirjeve njive. Pri pravilnem odbiranju zdravih rastlin za seme je potrebno, da pregledamo krompirjeve njive najmanj trikrat.

Prvič pregledujemo, ko so zrastle rastline 20 cm visoko. Hodeč pri prvem pregledu med krompirjevimi vrstami, zaznamujemo s palčicami, trakovi ali rafijo rastline, ki morajo imeti predvsem naslednje lastnosti:

1. Rastline morajo biti bujne, normalno in močno razvite.
2. Rastline naj bodo — sodeč po zunanjih svojstvih — ene in iste vrste. Zaznamovali bomo torej le tiste rastline, ki so po obliki listov in stebel, po barvi cveta in po drugih lastnostih izenačene.
3. Rastline morajo biti popolnoma zdrave in brez vsakih bolezenskih znakov.

4. Rastline naj bodo izenačene v rasti in bujnosti in glede na čas cvetenja in zorenja.

Glavni vidiki, po katerih opazujemo in zaznamujemo krompirjeve rastline, so sortni znaki in odpornost proti boleznim. Pri tej odbiri gremo za tem, da za seme odberemo na njivi množino sortno enotnih in res dobrih zdravih krompirjevih rastlin. Na primer: Na njivi oneidovca, ki je pomešan z akersegom, pri pregledu označimo zdrave rastline s srednje velikimi listi in z belim cvetom, ki so značilni za oneidovce, in ne rastline z malimi, gostimi listi ter z belim cvetom, ki spadajo k sorti akersegen.

Od pisanih mešanice raznih vrst odbiramo le rastline osnovne vrste, ker na ta način zberemo največ nadpovprečnega semenskega blaga.

Pri odbiranju krompirjevih rastlin za seme na njivi je med drugim glavno, da razlikujemo zdrave rastline od bolnih. Zdrave rastline imajo močno rast, enakomerno zeleno ali temnozeleno barvo listov in stebel, izenačene, srednje debele zdrave gomolje. Bolne rastline so pa zaostale v rasti, listi so bledozelene do svetlorumene barve, povešeni, ovenjeni, zaviti ali nakodrani, pridelek je nizek, gomolji drobni in dostikrat že mehki in nagniti. Razlika med bolnimi in zdravimi rastlinami na njivi je tako vidna, da pri odbiranju ne more biti večjih težav, če upoštevamo, da je treba nasade večkrat pregledovati. Če boleznih ne zapazimo v začetku pri prvem, jo bomo pa gotovo ugotovili pri drugem ali tretjem pregledu krompirjevih njiv. Pri prvem pregledu zaznamovane rastline je potrebno ponovno pregledati, ker boleznih ne nastopajo na vseh rastlinah ob istem času. Veliko rastlin še oboli, ki so bile pri prvem pregledu še zdrave. Zato je razumljivo, da je potrebno zaznamovane in za seme določene rastline kontrolirati še z drugim in tretjim pregledom, če se niso pojavile glivične, bakterijske ali virusne bolezni.

Drugič pregledujemo navadno 10 dni po prvem pregledu odbrane rastline, če so med tem časom obtele na raznih boleznih, kakor n. pr. na zvijanju, kodranju, ovenelosti listov itd.

S tretjim in morda še četrtem pregledom pa kontroliramo drugi oziroma tretji pregled, ali niso v presledkih pregledov obtele za seme določene rastline. Palčice ali trakove z obteleh rastlin takoj odstranimo, da se ne bi gomolji izpod obteleh rastlin pri izkopavanju pomešali z gomolji izpod zdravih, za seme določenih rastlin. Z odbiranjem krompirja pa nadaljujemo pri izkopu krompirja na ta način, da vse zaznamovane zdrave rastline v jeseni vsako posebej in na vsak način izkopljemo, kakor ostali krompir. Izpod vsake rastline izkopane gomolje preštejemo in ocenimo na zdravje in na to, če se ujema oblika, barva kože, barva mesa itd. z opisom sorte. Od semena se izločijo pri izkopu:

1. Vsi gomolji izpod onih rastlin, kjer je bil napaden le en sam gomolj po kakršnikoli bolezni.
2. Vsi gomolji izpod onih rastlin, kjer na gomoljih ni značilnih sortnih znakov (druge sorte).
3. Vsi gomolji izpod onih rastlin, ka-

Organizirajmo tudi gnojilne poskuse na polju

Vprašanje donosnosti pridelovanja na njivah in travnikih postaja vedno bolj pereče. Samo oni kmetovalec se bo gospodarsko mogel obdržati, kateremu bo količina in kakovost pridelkov poplačala stroške pridelovanja. In med najvažnejše, pa tudi najpotrebnejše stroške in izdatke pridelovanja spada vsekakor gnojenje. Žal je domačega gnojila navadno premalo. Le-ta je v gotovem pogledu nepopoln in se ob izključni, enostranski uporabi slabše izkoristi. Zato smo primorani seči tudi po umetnih gnojilih, čeprav so ta trenutno draga, ob nesmotrni uporabi vsekakor predraga. Pravilna uporaba pa nam pogojno napravi tudi umetna gnojila rentabilna.

Glede pravilne in donosne uporabe gnojil se pa lahko prepričamo potem preiskave zemlje ali pa potom poskusa na polju. Dočim nam preiskava zemlje pomaga ugotoviti, ali je naša zemlja preveč ali premalo kislja, ali vsebuje premalo ali preveč apna, ali je z eno besedo zdrava, se z gnojilnimi poskusi na polju lahko najsigurneje prepričamo,

katera hranilna snov zemlji deloma manjka.

Mimogrede povedano je ugotavljanje zdravja zemlje potom tozadevne preiskave zelo važno, kajti le zdrav želodec lahko dobro in pravilno prebavi hrano, le zdrava, nekislja zemlja lahko pravilno izkoristi gnojila. In polovica naših tal je vsled desetletja ponavljajočega, enostranskega gnojenja in izrabe lahko bolna. Glede na zdravje preizkušajo zemljo predvsem deželne poskusne postaje, pomanjkanje hranilnih snovi pa lahko ugotavljamo sami potom gnojilnih poskusov na polju.

IZVEDBA GNOJILNEGA POSKUSA NA POLJU

Vsak gnojilni poskus naj obsega 5 do 7 parcelic po 100 m². Po možnosti zaradi boljše točnosti en poskus izvršimo vspešno, enega poleg drugega, dva ali trikrat. Naravno bomo v poskusne namene izbrali zemljišče s čimbolj enakomerno zemljo. Od gnojil rabimo v poskusne namene za navedene parcelice

terih število ne dosega povprečnega števila gomoljev, izkopanih izpod poedinah rastlin za seme. Pri tem smo lahko različno strogi, kar je odvisno od potreb po semenskem blagu. Če je dosti semenskega krompirja, potegnemo mejo nad, če je pa malo krompirja, pa pod tem povprečjem. Kdor bi bil natančen, ta bi ugotavljal poleg števila tudi še težo gomoljev, ki je merodajna za ocenjevanje semenske vrednosti.

Za seme določene gomolje lahko pomešamo in spravimo v suho, čisto in zračno klet, kjer se da temperatura uravnati na 3 — 4 stopinj Celzija.

Povprečno je na naših kmetijah okoli 15 arov krompirjevih nasadov. Za to površino bi potrebovali približno 300 kg semena. Če dobimo izpod ene odbrane rastline 1 kg zdravih gomoljev, tedaj mora povprečen posestnik odbrati kakih 300 do 400 rastlin na svojih krompirjevih njivah, da krije potrebe po semenskem krompirju v svojem gospodarstvu. To je razmeroma malenkostno delo, če pomislimo, da se dviga proizvodnja za 15 do 20 odstot.

Ta način preskrbe semenskega krompirja bo v današnjih razmerah najbolj ustrezen, saj nudi po izkušnjah v naprednih kmetijskih deželah popolno jamstvo za dvig krompirjevih pridelkov. Iz celotnega postopka pri odbiranju je razvidno, da se z znanovanjem zdravih in bujnih rastlin na njivi ter z odbiranjem krompirjevih gomoljev pri izkopu določijo v resnici sortno enotne in rodovite rastline za seme.

po 3 do 4 kg fosforne, 2 do 3 kg kalijevega, 1 do 2 kg dušičnega umetnega gnojila, 10 do 30 kg apna in eventuelno 300 kg hlevskega gnojila.

Pri izvedbi poskusov na deteljščih, stročnicah in mnogih travnikih opustimo v poskusne namene tudi uporabo dušika.

Naravno je, da pridelke s posameznih parcelic ločeno pospravimo in ločeno stehamo ter nato ugotovimo razlike in izračunamo, v koliko se je uporaba posameznih hranilnih snovi oz. gnojil izplačala. Gnojilne poskuse izvršimo v različnih varijantah. Glavno je, da je dokončni račun pravilen.

Svoječasno smo organizirali posebne poskusne gnojilne krožke. Mladenci in mladi gospodarji kakega okoliša so izvajali poskuse na različnih zemljinah, krožka in so nato izide teh poskusov poročali drug drugemu. Dospeli smo tekom let do dragocenih izkušenj in smernic, kako je uporabljati z uspehom gnojila v okraju. Kočuški

Izdajatelj, tiskar in založnik (sta): Dr. Franc Patek, Velikovec. Glavni urednik: Dr. Franc Zwitter, odgovorni urednik: Franci Ogrič, oba Celovec, Salmastra 8, uprava: Celovec, Volkermarkter Straße 21. Dopolni se naj pošljijo na naslov: Celovec (Klagenfurt), Postamt 1, Postščitloščah 272. Tiskar: »Kärntner Volkswerk G. m. b. H.«, Klagenfurt, 10.-Oktober-Straße 7.

Vso gručo otrok, ki se je vračala iz ujetništva v Nemčiji, so v neki vasi postavili iz vlaka. Od tod dalje, so jim rekli, bodo potovali s kamionom ali z vozom do svojega doma. Po dolgi, dva meseca trajajoči poti so naposled bili skoraj že doma. Vsaj jim se je zdelo, da so jim ti kraji znani, čeprav še nikdar niso bili tu. A vendar so ljudje tako domačo govorili, hiše so bile za las podobne njihovim. Prav tako so jim bile znane gore. Vsaj podobne so jim bile tistim, med katerimi so preživeli svojo najzgodnejšo mladost.

Vračali so se seveda brez starišev, zakaj stariše so Švabi posebej odpeljali. Nekaterim pa so jih celo poklali. Tako mala Anica s še mlajšo, petletno Jožico, ni imela nikogar več na svetu. Prav tako dvanajstletna Francka ni imela nikogar, razen bratca in sestrice.

Tudi domov niso imeli več. Ko so jih s silo vlekli iz hiše in ko so tuji izropali njih dom, so sami videli, kako so vse objeli plameni, kako se je dim visoko dvigal še dolgo potem, ko so se oni med vojaki že spuščali v dolino.

Spremljevalci, ki so jim bili dodeljeni zdaj, ko so se otroci vračali, so se spotoma menjavali. Vsi so bili podobni, zakaj vsi so jih, kjer si že bodi, zavlekli v kako luknjo in jim najstrožje zabijali, da morajo tam počakati, oni sami pa da imajo nujne opravke in da se bodo vrnili ob času.

Tako je storil tudi novi spremljevalec. Odvedel je jih k neki hiši na velik vrt, kjer so otroci pod jablane zložili svoje culice, posedli, spremljevalec pa, ko jim je naročil kakor vsi prejšnji, je odšel nekam v vas. Kakor hitro so bili otroci sami, so takoj presodili vse jablane in že je ta in oni lezel med veje po sadje, nekateri so se prepirali s predrzneži, da tega ne smejo, drugi pa so se prepirali, ali so jabolka že dobra ali ne in kako se imenujejo.

»Naš ata«, je rekel Tine, ki se je ob vsaki priliki skliceval na svojega v internacijo odpeljanega očeta, »je vedno rekel, da so ob tem času že vsa jabolka dobra.«

»Ob kakšnem času to misliš?« je

vprašala Micka, ki je bila jezna, ker ni nič pomagalo njeno opominjanje, da ne smejo na tujem vrtu klatiti jabolka. »No, o Veliki Gospojnici,« je odvrnil Tine.

»Velika Gospojnica bo šele čez tri tedne,« je rekla Francka, ki je prehitela Micko in ki je vse stvari najbolj vedela. »Torej jabolka zdaj še niso dobra. Sploh pa so taka zrela šele čez dva meseca. Pri nas imamo prav takšno jablan. Obirali smo z nje šele oktobra.«

»Že vem, vaša niso prav taka. Samo podobna.«

»Kako veš, ali si bil kdaj pri nas?«

»Vem, da niso, ker potem bi jih prej obirali, kakor mi zdaj te.« Kljub temu prepiru, ali smejo ali ne, so jedli jabolka, tembolj, ker je bila neznosna vročina, oni pa žejni in tudi . . . željni.

Potem je nastal nov prepir, ker sta se debeloglavi Anza in zviti Mirko odpravljala vsak na svojo pot, v vas. Anza je izkoristil vsako priliko in z otroki barantal za najrazličnejše drobnarije, ki jih je potem drugim razkazoval, vedno pripominjajoč, zadovoljno: »To nam doma zelo prav pride.« Mirka so sumili, da krađe, kako bi sicer mogel kjer koli dobiti tako koristne stvari, kakor jih je znašel z vseh strani. Ta je takisto modro pripominjal: »Vem, da so nam doma vse raznesli in pokradli, pa človek ne bo imel kaj v roke vzeti.«

Drugi so nekoliko zavistno gledali oba tovariša, ki sta si toliko vsega spravljala, dasi so tudi sami že nabrali nekaj

malenkosti. Vsi so mislili na dom, na tisti dom, ki so ga Švabi požgali in ki je zdaj tako prazen in ki ga bo treba na novo postaviti in na novo urediti. Vsi so podzavestno čutili, da bodo morali vse to napraviti sami.

Ko sta se toraj Mirko in Anza ukrala drugum, so se tudi ti drug za drugim zgubljali med hišami, dokler naposled nista samo sestri Anica in Jožica ostali pri kupu culic in jih čuvali, čeprav jima ni nihče naročil.

Opirajoč se na palico je prišel mimo starec, se oziral skozi late na vrt in so naposled ustavil, ko je zagledal kup in otroka ob njih. Gledal je culice, potem spet otroka, dokler ni naposled vprašal Anico:

»Čigavo pa je to?«

»Naše«, je odvrnila Anica. Potem je na njegovo vprašanje, kdo in kaj so, najprej pojasnila, da so jih lani Švabi odpeljali v Nemčijo, da se zdaj vračajo domov, kjer pa imajo vse požgano in izropano. Njune starše so pobili, drugim pa so jih odpeljali, ne da bi zdaj vedeli za nje. Povedala je še, da je bilo v Nemčiji zelo slabo, tu zdaj pa je že kar dobro. Da so že blizu doma, a da ne ve, kako bodo živeli. Ko je povprašal po drugih otrocih, je povedala, da so se razkropili. Šli da so pogledat, kako je, pa tudi, če bi kje kaj našli, doma tako in tako ne bodo nič našli in prav pride vse, kar človek kje najde. Kaj na primer? je vprašal. (Dalje.)